

INGYENESEN ELÉRHETŐVÉ VÁLT A BÁRTFAI GYŰJTEMÉNY TÖBB MINT 2600 TÉTELBŐL ÁLLÓ KÉZIRATOS ÁLLOMÁNYRÉSZE

2026. március 20-án jelentette be az Országos Széchényi Könyvtár, hogy a Copia tartalomszolgáltatási felületén ingyenesen elérhetővé tették a XVI–XVII. századi európai (elsősorban németalföldi, német és itáliai) egyházzene kiemelkedő forrásanyagát tartalmazó Bártfai Gyűjtemény több mint 2600 tételből álló kéziratoss állományrészét.

<https://copia.oszk.hu/kottak/bartfai-gyujtemeny/>

A gyűjtemény a XVI–XVII. századi régizenei források egyik legjelentősebb közép-európai kollekcója, amely a felvidéki Bártfa Szent Egyed-templomának virágzó egyházzenei gyakorlatát dokumentálja, s a nemzeti könyvtár Színháztörténeti és Zeneműtárának legkorábbi összefüggő állományrészét.

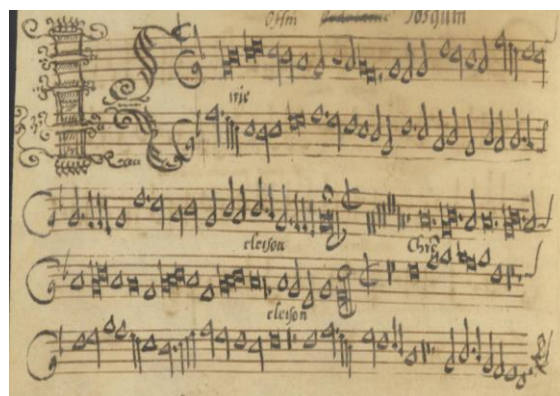
A gyűjtemény kialakulása az 1500-as évek közepétől a XVII. század végéig tartott, Bártfa városának virágkorában. A város polgárai az evangélikus hitet követték, és gyakran tanultak német egyetemeken, elsősorban Wittenbergben. A kulturális fejlődés meghatározó alakja Leonart Stöckel (1510–1560) volt, aki wittenbergi tanulmányai során személyes kapcsolatot alakított ki Martin Lutherrel és Philipp Melanchthonnal. Stöckel 1539-ben vette át a bártfai iskola vezetését, és tevékenysége nemcsak az oktatás színvonalát emelte, hanem közvetlen hatást gyakorolt a Szent Egyed-templom európai szintű zenei gyakorlatára is.

A templom kottatárából származó anyag 1915-ben került az intézmény gyűjteményébe. A korabeli kéziratos és nyomtatott szólamkönyvek több mint ötezer németalföldi, német, itáliai és felvidéki művet őriztek meg a XVI–XVII. századi énekes többszólamúság fénykorából. A kompozíciók túlnyomórészt szólamkönyvekben maradtak fenn, de a korszak világi hangszeres és vokális zenéjének darabjai is megtalálhatók közöttük szólamok és tabulatúralejegyzések formájában.

A most közzétett kéziratos állományrész harminchárom jelzeten található, összesen hetven szólamkönyvet foglal magába, és több olyan kompozíciót is tartalmaz, amely kizárólag ebben a gyűjteményben maradt fenn. A húsz jelzetből álló nyomtatott anyagrész online publikációja az év második felében várható.

Rózsa Dávid, az OSZK főigazgatója hangsúlyozta, hogy a több mint két és fél ezer kottakézirat online közzététele jelentős szakmai mérföldkő, amely új dimenzióba helyezte a közös európai kulturális örökséget. Kiemelte, hogy a XVI–XVII. századi zenei kultúra dokumentumai évszázadokon át rejtve, gyakran viszontagságos körülmények között maradtak fenn, s most a gondos feldolgozó munka és a digitális technológia révén válnak a szélesebb közönség és a nemzetközi kutatói közösség számára is hozzáférhetővé.

Novák Irén művészetért és közösségi művelődésért felelős helyettes államtitkár rámutatott arra, hogy a komolyzene a nemzeti identitás és a kulturális örökség szerves része, amely Liszt Ferenc, Bartók Béla és Kodály Zoltán munkásságán keresztül a mai zenei élet és oktatás alapját is képezi, miközben a magyar komolyzene nemzetközi szinten is versenyképes kulturális értéket képvisel. Hangsúlyozta, hogy a kulturális kormányzat többszintű támogatási rendszerekkel – így a Nemzeti Kulturális Támogatáskezelő pályázataival, a Nemzeti Kulturális Alap támogatásaival és a Petőfi Kulturális Programmal – segíti a komolyzenei élet fejlődését, és örömmel támogatja az ehhez hasonló kezdeményezéseket.

Laskai Anna

Laskai Anna, az OSZK Színháztörténeti és Zeneműtárának osztályvezetője képes előadásában ismertette a kéziratos gyűjteményrész zenetörténeti jelentőségét. A mintegy egy év alatt elvégzett munka során először került sor arra, hogy autopszia (a kötetek kézbevétele) alapján megtörténjen a gyűjtemény műszintű feldolgozása. Előadásában kitért továbbá az állományrész restaurálási folyamataira, a töredékes kötetek értelmezhetőségének problematikájára, a szerzők beazonosíthatóságának kérdésére, valamint a kötetek speciális notációjára is.

A sajtótájékoztatón a Bártfai Gyűjtemény három kórusműve (Orlandus Lassus, Hieronymus Praetorius és Zacharias Zarewutius egy-egy alkotása) is megszólalt a Héja Benedek irányította kamarakórus előadásában.

Laskai Anna,
Országos Széchényi Könyvtár